

4 Μαΐου 2022

Τελικό πρόγραμμα διεθνούς συνεδρίου με θέμα «Η παιδεία στη Βυζαντινή Θεσσαλονίκη»

Πολιτισμός / Συνέδρια

**ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ**

Εναρκτήρια εκδήλωση

Πέμπτη 5 Μαΐου 2022

19:00

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
ΚΕΝΤΡΟ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΕΣΤΑΒΛΗΜΕΝΟ ΦΙΛΟΙ ΣΩΜΑΤΕΙΟ
ΦΙΛΟΙ ΚΕΝΤΡΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

**5 - 7 Μαΐου
2022**
Αίθουσα συνεδρίων
Κέντρου Ιστορίας Θεσσαλονίκης

**ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
Η ΠΑΙΔΕΙΑ
ΣΤΗ
ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ**

Εναρκτήρια εκδήλωση

Πέμπτη 5 Μαΐου 2022

19:00
Αίθουσα Τιμών Αλαγής Αξωματικών
Φρουράς Θεσσαλονίκης

«Η παιδεία στη Βυζαντινή

Θεσσαλονίκη», 5-7 Μαΐου 2022

Ο δήμος Θεσσαλονίκης σε συνεργασία με το σωματείο «Φίλοι Κέντρου Ιστορίας του δήμου Θεσσαλονίκης» διοργανώνει διεθνές συνέδριο με θέμα «Η παιδεία στη Βυζαντινή Θεσσαλονίκη» από τις 5 έως τις 7 Μαΐου 2022.

Στο συνέδριο θα συμμετάσχουν καταξιωμένοι πανεπιστημιακοί δάσκαλοι και ερευνητές από την Ελλάδα και την Ευρώπη με ειδικές γνώσεις στα ζητήματα της πολύπτυχης παιδείας στη βυζαντινή Θεσσαλονίκη, με στόχο να συμβάλουν στην προβολή του πνευματικού πολιτισμού της πόλης σε διεθνές επίπεδο.

Η Θεσσαλονίκη υπήρξε επί σειρά αιώνων η συμβασιλεύουσα της Βυζαντινής αυτοκρατορίας όχι μόνο στο πολιτικό και οικονομικό επίπεδο αλλά πρώτα και κύρια στο επίπεδο της παιδείας. Η πτυχή αυτή της ιστορίας της πόλης, δυστυχώς, δεν έχει αναδειχθεί και παραμένει στην αφάνεια.

Σκοπός του συνεδρίου είναι να αναδείξει τη βυζαντινή Θεσσαλονίκη ως σημαντικό κέντρο παιδείας, εφάμιλλο με εκείνο της Κωνσταντινούπολης. Είναι η πόλη η οποία κατά τη βυζαντινή περίοδο και επί σειρά αιώνων κράτησε άσβεστη τη φλόγα της ελληνικής παιδείας σε όλες της τις εκφάνσεις (παιδεία θεολογική, νομική, κλασική, πολιτική). Δάσκαλοι, σχολεία, μαθητές, λόγιοι, διανοούμενοι διαμορφώνουν ένα πλέγμα παιδείας και πολιτισμού που αρθρώνεται στην πόλη και την καθιστά έναν ιδιαίτερα σημαντικό πνευματικό φάρο του ελληνοβυζαντινού κόσμου.

Το συνέδριο θα προβάλλει πνευματικά αναστήματα που έδρασαν και δίδαξαν στην Θεσσαλονίκη, όπως ο Λέων ο μαθηματικός, ο Ευστάθιος Θεσσαλονίκης, ο Θωμάς Μάγιστρος κι ο Δημήτριος Τρικλίνιος, και θα διερευνήσει το ζήτημα των σχολείων της πόλης και της σχολικής πρακτικής. Στα σχολεία της πόλης διδάσκονται και σχολιάζονται τόσο οι εκκλησιαστικοί συγγραφείς, όσο και οι αρχαίοι (Όμηρος, Αισχύλος, Ευριπίδης, Πίνδαρος). Ιδιαίτερα τον 14ο αιώνα, όταν έχουμε στην πόλη ένα πλήθος δασκάλων, λογίων και διανοουμένων, η Θεσσαλονίκη παραβάλλεται στις πηγές με την αρχαία Αθήνα και τα πνευματικά της επιτεύγματα.

Σύμφωνα με την Ελένη Γλύκατζη Αρβελέρ «η Βυζαντινή Θεσσαλονίκη είναι αναμφισβήτητα η πρώτη πόλη που έχει τα χαρακτηριστικά της Ευρώπης. Και αυτό γιατί πρώτη αυτή, όντας ελληνογεννημένη, έχοντας ένδοξο ρωμαϊκό παρελθόν [η ύπαρξη των μνημείων της το αποδεικνύει], πρώτη στην Ευρώπη, η ελληνορωμαϊκή αυτή πόλη δέχθηκε το ευαγγέλιο του χριστιανισμού από τον Απόστολο των Εθνών Πάυλο, συμπληρώνοντας έτσι τα στοιχεία που απαρτίζουν τον ευρωπαϊκό κόσμο».

Διοργανωτές

Δήμος Θεσσαλονίκης

Σωματείο «Φίλοι Κέντρου Ιστορίας του Δήμου Θεσσαλονίκης»

Οργανωτική Επιτροπή

Αγγελική Δεληκάρη, Αναπλ. Καθηγήτρια του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Α.Π.Θ.

Filippomaria Pontani, Καθηγητής του Τμήματος Ανθρωπιστικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Ca' Foscari της Βενετίας

Βασίλης Σαρρής, Δρ Φιλολογίας του Α.Π.Θ.

Στεφανία Τανιμανίδου, Αντιδήμαρχος Διαδημοτικής Συνεργασίας και Απόδημου Ελληνισμού

Μαρία Τατάγια, Δρ Νομικής του Α.Π.Θ., Γενική Διευθύντρια Δήμου Θεσσαλονίκης

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

ΠΕΜΠΤΗ 5 Μαΐου 2022

Αίθουσα Τιμών Λέσχης Αξιωματικών Θεσσαλονίκης

Εναρκτήρια εκδήλωση

19.00 Χαιρετισμοί

Πρόεδρος: **Αγγελική Δεληκάρη**, Αναπλ. Καθηγήτρια του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Α.Π.Θ.

19:30 Κεντρική ομιλία: **Filippomaria Pontani**, Καθηγητής του Τμήματος Ανθρωπιστικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Ca' Foscari Βενετίας με θέμα: **Ήσουνα, σβεις, ξαναγεννιέσαι. Η παιδεία στη Θεσσαλονίκη και οι εποχές της.**

20:10 - 20:30 Μουσικό ταξίδι από τη **Συμφωνική Ορχήστρα του Δήμου Θεσσαλονίκης**

20:30 Δείπνο προς τιμήν των Συνέδρων

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 6 ΜΑΪΟΥ

Αίθουσα Συνεδρίων Κέντρου Ιστορίας Θεσσαλονίκης

ΔΕΥΤΕΡΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

09:00 Εγγραφές

Πρόεδρος: **Αντώνιος Ρεγκάκος**, Καθηγητής του Τμήματος Φιλολογίας του

Α.Π.Θ., Πρόεδρος της Ακαδημίας Αθηνών

09:40 **Παναγιώτης Αντωνόπουλος** (Ιωάννινα): «Ιλλυριός μεν γένος εκ Θεσσαλονίκης ορμώμενος». Μία έμμεση μαρτυρία για την ύπαρξη ανθούσας παιδείας στη Θεσσαλονίκη κατά το πρώτο μισό του 6ου αιώνα.

10:00 **Αικατερίνη Τσεκούρα** (Αθήνα): Η δράση του Λέοντος Φιλοσόφου Μαθηματικού ως αρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης

10:20 **Ηλίας Νέσσερης** (Βιέννη): Ο αρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης Μιχαήλ Μυτιληναίος (11ος αι.) και το ανέκδοτο αγιολογικό του έργο.

10:40 **Salvatore Costanza** (Αθήνα): Τα αρχαία Ελληνικά και Ρωμαϊκά παιγνίδια σύμφωνα με τα σχόλια του Ευσταθίου Θεσσαλονίκης

11:00 Συζήτηση

11:30 Διάλειμμα

ΤΡΙΤΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Πρόεδρος: **Δημήτριος Νικήτας**, Ομότιμος Καθηγητής του Α.Π.Θ.

12:00 **Συμεών Πασχαλίδης** (Θεσσαλονίκη): Η παιδεία στην παλαιολόγεια Θεσσαλονίκη μέσα από τις ησυχαστικές πηγές.

12:20 **Daniele Bianconi** (Ρώμη): Written Culture and Intellectual Circles during the Palaeologan Age.

12:40 **Ηλίας Ταξίδης** (Θεσσαλονίκη): Μεταξύ Θεσσαλονίκης και Κωνσταντινούπολης: Η πνευματική κίνηση της Θεσσαλονίκης στην επιστολογραφία της Παλαιολόγειας εποχής.

13:00 **Δημήτρης Αγορίτσας** (Ιωάννινα): Ελλόγιμοι Θεσσαλονικείς στον κύκλο του Μανουήλ Β΄ Παλαιολόγου και εκπαίδευση: Δεδομένα και ζητούμενα.

13:20 - 13:50 Συζήτηση

14:00 Γεύμα προς τιμήν των συνέδρων

ΤΕΤΑΡΤΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Πρόεδρος: **Ανδρέας Γκουτζιουκώστας**, Καθηγητής του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Α.Π.Θ.

17:15 **Φεβρωνία Νούσια** (Πάτρα): Το Λεξικό του Θωμά Μάγιστρου.

17:35 **Francesco Giannachi** (Lecce): Pindar in Thessaloniki (13os - 14os c): Thomas Magister, Demetrius Triclinius and beyond.

17:55 **Gulia Gerbi** (Βενετία): Myth and school practice from a byzantine

schoolbook. The refutation and confirmation exercises in the Rhetorica Marciana.
18:15 **Niels Gaul** (Εδιμβούργο) The old as new? Thomas Magistros's meletai and the localisation of learning in late Byzantine Thessaloniki.

18:35 -19:00 Συζήτηση

19:00 Διάλειμμα

ΠΕΜΠΤΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Πρόεδρος: **Αιμίλιος Μαυρουδής**, Καθηγητής του Τμήματος Φιλολογίας του Α.Π.Θ.

19:15 **Μαρία Τζιάτζη** (Κομοτηνή): Οι σχεδογράφοι της Θεσσαλονίκης τη μέση και ύστερη βυζαντινή περίοδο.

19:35 **Δημοσθένης Στρατηγόπουλος** (Κομοτηνή): Η αγιολογία της Θεσσαλονίκης στη σχεδογραφική παραγωγή του Ιωάννη Πεδιάσιμου.

19:55 **Luigi Silvano** (Torino): Between school paraphrase and moral rewriting: Manuel Gabalas' Wandering of Odysseus.

20:15 -20:45 Συζήτηση

21:00 Δείπνο προς τιμήν των συνέδρων

ΣΑΒΒΑΤΟ 7 ΜΑΪΟΥ

Αίθουσα συνεδρίων Κέντρου Ιστορίας Θεσσαλονίκης

ΕΚΤΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Πρόεδρος: **Δρ Δέσποινα Τσούρκα - Παπαστάθη**, Ιστορικός του Δικαίου

09:40 **Βασίλης Κατσαρός** (Θεσσαλονίκη): Ανιχνεύοντας τους δρόμους επικοινωνίας ανάμεσα στη Θεσσαλονίκη και την Κωνσταντινούπολη κατά την περίοδο της αναγέννησης του Ανδρονίκου Β΄ Παλαιολόγου.

10:00 **Θεόδωρος Γιάγκου** (Θεσσαλονίκη): Τα έργα του Ματθαίου Βλάσταρη κείμενα κανονικής και ποιμαντικής παιδείας.

10:20 **Βασίλης Σαρρής** (Θεσσαλονίκη): Η ιστορική συγγραφή του αρχιεπισκόπου Ευσταθίου ως κείμενο πολιτικής παιδείας.

10:40 **Κωνσταντίνος Κωτσιόπουλος** (Θεσσαλονίκη): Υποθήκες πολιτικής παιδείας στη Θεσσαλονίκη του 14ου αιώνα. Σύγχρονες προεκτάσεις

11:00 Συζήτηση

11:30 Διάλειμμα

ΕΒΔΟΜΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Πρόεδρος: **Filippomaria Pontani**, Καθηγητής του Τμήματος Ανθρωπιστικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Ca' Foscari Βενετίας

11:45 **Κατερίνα Β. Κορρέ** (Βενετία): “Θέατρον αναγνώσεως”: Η δημόσια ανάγνωση στη μεσαιωνική Θεσσαλονίκη

12:05 **Paola Carmela La Barbera** (Βενετία - Παρίσι): Collecting books in Thessalonica: the case of the bibliophile Manuel Boullotes from Greece to Italy.

12:25 Συζήτηση

12:40 Τελικά συμπεράσματα: **Αγγελική Δεληκάρη** (Θεσσαλονίκη)

ΛΗΞΗ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

<https://bit.ly/3vJBJ14>